

Boarnen

Abbenhuis, R., Klein Tank, M., Lanschot, V. van, Mossel, G. van, Nieveen, N., Oosterloo, A., Paus, H., & Roozen, I. (2008). *Curriculair leiderschap. Over curriculaire samenhang, samenwerking en leiderschap in het onderwijs*. Enschede: SLO.

Agirdag, O., Van Houtte, M., & Van Avermaet, P. (2010). Ethnic school context and the national and sub-national identifications of pupils. *Ethnic and Racial Studies*, doi:10.1080/01419870.2010.510198

Akker, J. van den (2003). Curriculum perspectives: An introduction. In J. van den Akker, W. Kuiper & U. Hameyer (Reds.), *Curriculum landscapes and trends* (pp. 1-10). Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Akker, J. van den (2006). Curriculum Development Re-invented: Evolving Challenges for SLO. In: J. Letschert (Red.). *Curriculum Development Re-invented*. Proceedings of the Invitational Conference on the Occasion of 30 Years SLO 1975-2005, Leiden, the Netherlands, 7-9 December 2005. Enschede: SLO.

Bestuursafpraak Friese taal en cultuur 2013-2018 (2013). <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/convenanten/2013/04/16/bestuursafpraak-friese-taal-en-cultuur-2013/bestuursafpraak-friese-taal-en-cultuur-2013-2018.pdf>

Biesta, G.J.J. (2010). *Good education in an age of measurement: Ethics, politics, democracy*. Boulder, CO: Paradigm Publishers.

Biesta, G.J.J. (2015). *The beautiful risk of education*. London en New York: Routledge.

Biesta, G.J.J. (2016). Een curriculum is nog geen visie. Geraadpleegd op 15-10-2017, van <https://wijleren.nl/gert-biesta-onderwijs-2032-curriculum-nog-geen-visie.php>

Boelens, K., Feitsma, A., Pietersen, L., Straatsma, R., Vledder, G.H., & Zondag, K. (1981). *Twataligens. Ynliding yn ûnderskate aspecten fan de twataligens*. Ljouwert: Afûk.

Boer, W.de (2016). Het volgen van Friese taalontwikkeling, flexibel en opbrengstgericht. *Levende Talen Magazine*, 2016(2), 22-25.

Boersma, R., Huisman, K., Arnolli, G. & Popkema, A. (2008). *Kanon fan de skiednis fan Fryslân yn 11 en 30 finsters*. Ljouwert: Afûk.

Breuker, P. (2001). West Frisian in Language Contact. In H.H. Munske & Nils Århammar (Reds.), *Handbuch des Friesischen* (pp. 121-129). Tübingen: Max Niemeijer Verlag.

Cenoz, J. (2009). *Towards Multilingual Education. Basque Educational Research from an International Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters.

Council of Europe (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cummins, J. (1981). The role of primary language development in promoting educational success for language minority students. In California State Department of Education (Reds.), *Schooling and language minority students: A theoretical framework* (pp. 3-49). Los Angeles: Evaluation, Dissemination and Assessment Center California State University.

Cummins, J. (2000). *Language, power, and pedagogy: Bilingual children in the crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters.

Cummins, J. (2001). Bilingual children's mother tongue: Why is it important for education? *Sprogforum* 19, 15-20.

Cummins, J. (2008). Teaching for transfer: Challenging the two solitudes assumption in bilingual education. In J. Cummins & N. H. Hornberger (Eds), *Encyclopedia of Language and Education* (2nd ed., Vol. 5: Bilingual Education) (pp. 65-75). New York: Springer Science+Business Media LLC.

Cummins, J. & Early, M. (2011). *Identity texts. The collaboration power in multilingual schools*. Stoke-on-Trent/Sterling: Trentham Books.

Devlieger, M., Frijns, C., Sierens, S., & Van Gorp, K. (2012). *Is die taal van ver of van hier? Wegwijs in talensensibilisering, van kleuters tot adolescenten*. Leuven: Acco Praktijkgerichte literatuurstudies onderwijsonderzoek.

Dingtiid (2017). *Meertaligheid als kwaliteit en doel*. Geraadpleegd op 2 oktober 2017 van <https://dingtiid.frl/wp-content/uploads/2017/05/Nederlandstalig-Onderwijsadviesrapport-DINGtiid.pdf>

Dongera, R. van, Meer, C. van der, & Sterk, R. (2017). *Research for CULT Committee – Minority languages and education: best practices and pitfalls*. Brussel: European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies.

Duarte, J. (2016). Translanguaging in mainstream education: a sociocultural approach. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-15. DOI: 10.1080/13670050.2016.1231774

Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen (2009). *Over de drempels met taal en rekenen: hoofdrapport van de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen*. Enschede: SLO.

Folmer, E, Koopmans-Van Noorel, A., & Kuiper, W. (Reds.) (2017). *Curriculumspiegel 2017*. Enschede: SLO.

García, O. (2009). *Bilingual Education in the 21st Century. A global perspective*. Chichester: Wiley Blackwell.

Gelderens, A. van & Schooten, E. van (2011). *Taalonderwijs; een kwestie van ontkavelen*. Rotterdam: Rotterdam University Press.

Haan, G. de (1997). Contact-induced changes in Modern West Frisian. *Yn: Us Wurk* (46), 61-89.

Hopkins, D. (2006). Leadership for Curriculum Improvement: Going Deeper. In J. Letschert (Red.), *Curriculum Development Re-invented*. Proceedings of the Invitational Conference on the Occasion of 30 Years SLO 1975-2005, Leiden, the Netherlands, 7-9 December 2005. Enschede: SLO.

Inspectie van het Onderwijs (2006). *Fries op school. De kwaliteit van het Fries in het primair en voortgezet onderwijs in Fryslân*. Utrecht: Inspectie van het onderwijs.

Inspectie van het Onderwijs (2010). *Tussen wens en werkelijkheid. De kwaliteit van het vak Fries in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs in Fryslân*. Utrecht: Inspectie van het onderwijs.

Inspectie van het onderwijs (2017). *De staat van het onderwijs. Onderwijsverslag 2015/2016*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Jaspers, J. (2004). *Tegenwerken, belachelijk doen. Talige sabotage van Marokkaanse jongens op een Antwerpse middelbare school. Een sociolinguïstische etnografie*. Doctoraal proefschrift. Universiteit Antwerpen.

Jonckheere, S. (2015). Talensensibilisering in het basisonderwijs: Op een positieve manier omgaan met talen in de klas. *Tijdschrift taal*, 2(3), 34-41.

Jong, S. de & Meestringa, Th. (1983). *Het Fries in de basisschool. De grote lijnen in een onderwijsleerplan*. Enschede: SLO.

Jordens, K. (2016). Meertalige eilandjes in een eentalige zee, een goed idee? In L. van Praag e.a. (Red.), *Haal meer uit meertaligheid. Omgaan met talige diversiteit in het basisonderwijs*. Leuven/Den Haag: Acco.

Ministerie van OCW (2014). *Toekomstgericht funderend onderwijs*. Kamerbrief, 17 november 2014. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2014/11/17/kamerbrief-over-toekomstgericht-funderend-onderwijs>

Ministerie van OCW (2016). *Curriculumherziening in het primair en voortgezet onderwijs*. Kamerbrief 22 december 2016. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/12/22/kamerbrief-over-curriculumherziening-in-het-primair-en-voortgezet-onderwijs>

Klinkenberg, E., Jansma, M., Hage, R. (2015). *Boppeslach. Onderzoeksverslag 2008-2014*. Geraadpleegd op 19 december 2018 van <https://www.fryske->

akademy.nl/fileadmin/inhoud/beelden/homepage/Undersyk/Projekten_ald/Eindrapportage_Boppeslach_2008-2014_juni_2015.pdf

Kuiper, W. (2017). Ruimte, richting en ruggeleuning. In E. Folmer, A. Koopmans-Van Noort & W. Kuiper (Reds.) (2017), *Curriculumspiegel 2017*. Enschede: SLO.

Leeuw, B. van der, Meestringa, Th., Silfhout, G. van, Smit, J., Hoogeveen, M., Prenger, J., Langberg, M., & Jansma, N. (2017). *Nederlands. Vakspecifieke trendanalyse 2017*. Enschede: SLO.

Lewis, G., Jones, B., & Baker, C. (2012). Translanguaging: origins and development from school to street and beyond. *Educational Research and Evaluation: An International Journal on Theory and Practice*, 18:7, 641-654, DOI <http://dx.doi.org/10.1080/13803611.2012.718488>

Klompmaaker, M. en E. Kampen. (2018). *It leafst bin ik in fûgel. Gedichten fan ferskate skriuwers*. Ljouwert: Afûk.

Li, W (2010). Moment Analysis and translanguaging space: Discursive construction of identities by multilingual Chinese youth in Britain, *Journal of Pragmatics*, doi:10.1016/j.pragma.2010.07.035

Meestringa, Th. (1985). *Naar een schoolwerkplan Fries. Eftergrûnen en praktyske oanwizings*. Enschede: SLO.

Meestringa, Th. & Oosterloo, A. (2015). *Referinsjeramt Frysk*. Ljouwert: Afûk.

Meier, G.S. (2016). The multilingual turn as a critical movement in education: assumptions, challenges and a need for reflection. *Applied Linguistics Review*, 8(1), 1-161. Raadpleegbaar van <https://doi.org/10.1515/applirev-2016-2010>

Meyer, D. & Noijons, J. (2008). *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde talen. Leren, Onderwijzen, Beoordelen*. Den Haag: Taalunie.

Ministerie van OCW (2004). *Koers Primair Onderwijs. Ruimte voor de school*. Den Haag: Ministerie van OCW.

Ministerie van OCW (2017). *Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool*. Den Haag: Ministerie van OCW.

NAO (2013). *Nationaal Onderwijsakkoord: De route naar geweldig onderwijs*. Den Haag: Stichting van het Onderwijs.

OECD (2016). *Netherlands 2016. Foundations for the Future*. Paris: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264257658-en>

Onderwijscoöperatie (2016). Geef leraren de hoofdrol bij curriculumontwikkeling. Geraadpleegd op 15 september 2017 van <http://onderwijscooperatie.nl/wp-content/uploads/sites/2/2016/11/Advies-Onderwijscoöperatie-Verdiepingsfase-Onderwijs2032.pdf>

Onderwijsraad (2012). *Geregelde ruimte*. Den Haag: Onderwijsraad.

Onderwijsraad (2013). *Een smalle kijk op onderwijskwaliteit*. Den Haag: Onderwijsraad.

Onderwijsraad (2014). *Een eigentijds curriculum*. Den Haag: Onderwijsraad.

Onderwijsraad (2016). *De volle breedte van onderwijskwaliteit. Van smal beoordelen naar breed verantwoorden*. Den Haag: Onderwijsraad.

Oosterloo, A. & Paus, H. (Reds.) (2005). *Fries aan bod. Leerplan Fries voor het Primair Onderwijs*. Enschede: SLO.

Orioni, M. (2017). *Het meertalige kind*. Amsterdam: Uitgeverij Van Gennep BV.

Praag, L. van, Sierens, S., Agirdag, O., Lambert, P., Slembrouck, S., Van Avermaet, P., van Braak, J., Van de Craen, P., van Gorp, K., & Van Houtte, M. (Reds), *Haal meer uit meertaligheid. Omgaan met talige diversiteit in het basisonderwijs*. Leuven/Den Haag: Acco.

Platform Onderwijs2032 (2016). *Ons onderwijs2032*. Eindadvies. Den Haag: Platform Onderwijs2032.

Provincie Fryslân (2015a). Coalitieakkoord 'Mei elkenien foar elkenien'. https://www.fryslan.frl/bestuur/coalitieakkoord_3244/

Provincie Fryslân (2015b). Beleidsregel voor het verkrijgen van ontheffing voor het vak Fries in het primair en voortgezet onderwijs. *Provinciaal Blad* Nr. 3671, 26 juni 2015.

Provincie Fryslân (2015c). *De Fryske taalAtlas 2015. Fryske taal yn byld*. Geraadpleegd op 19 december 2018 van <http://fryslan.gemeentedocumenten.nl/www.fryslan.frl/taalAtlas.html>

Provincie Fryslân (2016a). *Beliedsbrieff 'Mei hert, holle en hannen, 21 juni 2016*. <https://www.fryslan.frl/document.php?m=7&fileid=145&f=11e928c0d3e9f1491e64cac3ce8ae694&attachment=0>

Provincie Fryslân (2016b). *Uitvoeringsplan 'Mei hert, holle en hannen 2017-2020'*. 20 juni 2016. <https://www.fryslan.frl/document.php?m=7&fileid=139&f=7ed5ba9d5868a52329be14b7c6a4f1a0&attachment=0>

Provincie Fryslân (z.d.). Ambysjedokumint: Taalryk foarskoalsk Fryslân. Geraadpleegd op 19 december 2018, van <http://fryslan.gemeentedocumenten.nl/www.fryslan.frl/15953/omtinken-foar-frysk-by-jonge-bern/files/Ambysjedokumint%20Taalryk%20foarskoalsk%20Fryslan.pdf>

Raad van Europa (1995). *Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden*.

Raad van Europa (2001). *European Charter for Regional or Minority Languages. Application of the Charter in the Netherlands*. Straatsburg.

Raad van Europa (2016). *European Charter for Regional or Minority languages. Application of the Charter in the Netherlands. 5yh monitoring cycle*. Straatsburg. Geraadpleegd op 27 september 2017 van http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/EvaluationReports/NetherlandsECRML5_en.pdf.

Riemersma, A. (2017). *General Introduction Frisian in education: Overview and developments since 2012. For the On-the-Spot-Visit (2 March 2016) of the Committee of Experts to the European Charter for Regional or Minority Languages (ETS 148)*. Geraadpleegd op 10 november 2017 in www.dingtiid.frl

Rosiers, K. (2016) Haal meer uit interactie! Meertalige interactie in de klas. In L. van Praag e.a. (Red.), *Haal meer uit meertaligheid. Omgaan met talige diversiteit in het basisonderwijs*. Leuven/Den Haag: Acco.

Sahlberg, P. (2010). *Finnish Lessons. What can the world learn from educational change in Finland?* New York: Teachers College Press.

Sierens, S., & Van Avermaet, P. (2014). Language diversity in education: evolving from multilingual education to functional multilingual learning. In D. Little, C. Leung, & P. Van Avermaet (Reds.), *Managing diversity in education: languages, policies* (pp. 204-222). Clevedon: Multilingual Matters.

Sintrum Frysktalige Berne-opfang (2012). *Wurkplan 2012-2015*. Sintrum Frysktalige Berne-opfang. Geraadpleegd op 19 december 2018, van http://www.sfbo.nl/frysk/sfbo_wurkplan_2012_2013.pdf

SLO (2014). *Leerplan voor het funderend onderwijs voor de toekomst*. Geraadpleegd op 6 september 2017 van <http://downloads.slo.nl/Documenten/Leerplan-voor-het-funderend-onderwijs-voor-de-toekomst.pdf>

SLO (2016). *Karakteristieken en kerndoelen onderbouw vo*. Enschede: SLO.

Stuurgroep Hoekstra (2010). *Advies van de stuurgroep decentralisatie Friese taal van Rij naar de provincie Fryslân, Fries in het onderwijs: meer ruimte, regie en rekenschap voor de provincie Fryslân*, 2 juli 2010.

Thijs, A. & Akker, J. van den (Reds.) (2009). *Leerplan in ontwikkeling*. Enschede: SLO.

Van Avermaet, P., Slembrouck, S., & Simon-Vandenbergen, A. (2014). *Talige diversiteit in het Vlaams onderwijs: problematiek en oplossingen*. Standpunten nr. 30. Brussel: Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschap en Kunsten.

Van den Branden, K. & Verhelst, M. (2008). Naar een volwaardig talenbeleid. Omgaan met meertaligheid in het Vlaams onderwijs. *TORB (Tijdschrift voor Onderwijsrecht en Onderwijsbeleid)*, Jaargang 2007-2008, 315-332.

Van den Branden, K. (2016). *Onderwijs voor de 21ste eeuw*. Leuven: Acco.

Vanhooren, S., C., Pereira, & Bolhuis, M. (2017). *Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de positie en de inhoud van het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw*. Den Haag: Taalunie.

Visser, J. (2016). Onderwijs2032 moest dé vernieuwing worden. Maar leraren zien er weinig in. *De Correspondent*, 17 november 2016.

Weber, J.J. (2014). *Flexible Multilingual Education. Putting Children's Needs First*. Bristol: Multilingual Matters.

WRR (2013). *Naar een lerende economie. Investeren in het verdienvermogen van Nederland*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.